

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 278. — ŠTEV. 278.

NEW YORK, MONDAY, NOVEMBER 23, 1921. — PONDELJEK, 23. NOVEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

ŠANTUNG VPRAŠANJE — GILJ KONFERENCE

ŠANTUNG VPRAŠANJE JE ODMEV PRIZADEVANJ NEMČIJE, KI JE SKUŠALA RAZŠIRITI SVOJE PRVOTNE KONCESIJE V KITAJSKI POGODBE IN KONCESIJE SO BILE AVTOMATIČNO RAZVELJAVLJENE.

Washington, D. C. 27. novembra. — Kaj je pravzaprav Šantung vprašanje in kakšno ulogo igra pri tem Kiaučau in Tsin-tau? — Na to vprašanje odgovarja buletin Narodne zemljepisne družbe, v katerem se glasi:

Šantung vprašanje ima svoj izvor v času, ko je sklenila Nemčija imeti svoje lastno pristanišče ob obalah severo-iztočne Kitajske, kajti hotela je tekmovali z drugimi evropskimi narodi, ki se postajali vedno bolj in bolj važni na Daljnem vzhodu. To vprašanje je zavzelo definitivno obliko, ko sta bila leta 1897 ugotovljena v Šantungu dva nemška misijonarja. Provilu Šantung je najbolj gostu obijudena ter zgodovinsko in sentimentalno ena najbolj važnih kitajskih provinc. Da dobi odškodnino za izgubo svojih dveh ljudi, je prisilila Nemčija Kitajsko, da ji je dala za 99 let v najem ozemlje, ki je obsegalo približno deset ali dvanajst milj ob obali province Šantung in pri vzhodu v Kiaučau zalivu in da je nevtalizirala 33 milj široko ozemlje ob zalivu, vključujoče tudi ozemlje, katero je dobila Nemčija v najem. Na najetem ozemlju so zgradili Nemci tipično nemško mesto Tsing-tau.

Najeto in nevtalizirano ozemlje je obsegalo sorazmerno majhen del 56.000 kvadratnih milj ozemlja v provinci Šantung.

Ko se je prvič pojavilo to najbolj mučno vseh vprašanj Daljnega vzhoda, pri katerem sta bili Nemčija in Kitajski glavni priizdati sili, se je imenovalo Kiaučau vprašanje. Kiaučau vprašanje pa se je hitro razvilo v Šantung vprašanje, ko se je spoznalo ekonomske načrte Nemčije. Poznejša preuredba načrta pa je še bolj posplošila problem. Dogovor je namreč vključeval koncesije za graditev železnice izven najetega ozemlja, v dejanski Šantung provinci. Z železniškimi koncesijami pa so bile spojene tudi pravice, da sme Nemčija izrabljati rudnike in druge naravne zaklade v pasu dvajsetih milj na vsaki strani železniških prog, katere bi zgradila Nemčija.

255 milj dolga železniška črta iz Tsingtau v Tsinan, glavno mesto province Šantung, je bila otvorjena leta 1904. Ko je leta 1914 Japonska objavila, da bo podpirala angleške interese s tem da bo zavzela mesto Tsingtau, so hoteli tudi Kitajci odposlati svoje čete, da napravijo iz sklenjenega koraka skupno afero, a Angličani in Japonci so jim to odsvetovali. Ko je Japonska z nakokom zavzela mesto in ga iztrgala iz rok Nemcev, so smatrali Kitajci celo zadevo le za "Tsingtau zadevo", a ta zadeva se je kmalu zopet izpremenila v Šantung vprašanje, ko so prišle na dan številne pogodbe, na temelju katerih je dobila Japonska več kot eno leto pred pričetkom mirovne konference zagotovilo od Anglije, Francije, Rusije in Italije, da bodo te sile podpirale japonske zahteve glede vseh privilegijev, katere si je pridobila Nemčija v Šantungu.

Kljub protestom kitajskih delegatov, da so bile avtomatično razveljavljene vse pogodbe in koncesije, ko je Kitajski napovedala Nemčiji vojno, so pariški "po-

SLOVENSKO — AMERIKANSKI KOLEDAR

za leto 1922 je že v tisku. Prihodnji teden ga pričnemo razpisljati. Cena je 40 centov. Ker smo ga tiskali le omejeno število izvodov, naj ga vsak, ki ga hoče imeti, takoj naroči.

SLOVENSKO PUBLISHING CO.,
82 Cortlandt St., New York City.
(Advertisement)

štenjaki" priznali tajne pogodbe ter določili v versailski mirovni pogodbi, da ima Japonska pravico do vseh koncesij in privilegijev, katere je imela prej Nemčija na Kitajskem. Kitajci niso hoteli podpisati skrpneala, imenovanega mirovno pogodbo in tako je stala stvar od tedaj naprej, čeprav je bila predmet neprestanih diplomatskih razprav.

Pretežna večina obali Šantunga je skalovita, a za to majhno evro se stezajo bogate planjave, skozi katere teče mogočna reka Jangsteking, ki od časa do časa preplavi deželo.

V srednjem delu Šantunga se dviga Tai-San, najvišja in najslavnejša izmed petih svetih gor Kitajske. Nekoliko proti jugu od te gore leži majhno mesto, ki je mogoče najbolj spoštovani kraj v celi Kitajski, namreč rojstno mesto Konfucija, enega največjih verskih učiteljev sveta. V tem mestu je tudi njegov grob. Tako goro Tai-San kot grob Konfucija v Čaj-fu obišče vsako leto na tisoče in tisoče romarjev iz vseh delov dežele. Navzočnost teh dveh sentimentalcev oziru nad vse druge kitajske province, kajti to je resnična "sveta dežela" Kitajcev.

IRSKI POLOŽAJ VEDNO BOLJ RESEN

Angleški javni močje pričakujejo z veliko nestrpnostjo izida sestanka med Craigom in L. Georgeom.

London, 26. nov. — Ko sta se večeraj zjutraj sestala ulsterški ministriški predsednik Craig in angleški ministriški predsednik Lloyd George, se je oficijelno priznalo, da so dospela irska mirova pogajanja do "resne in kritične točke".

Neki odlični član Sinnfeineev se je izrazil v tem smislu.

Položaj je preveč resen, da bi se govorilo o njem, — je rekel. — Arthur Griffith, Michael Collins in George Duffy, delegati Sinnfeineev, so odšli v Dublin, da se posvetojujejo z De Valero ter irskim republikanskim kabineto.

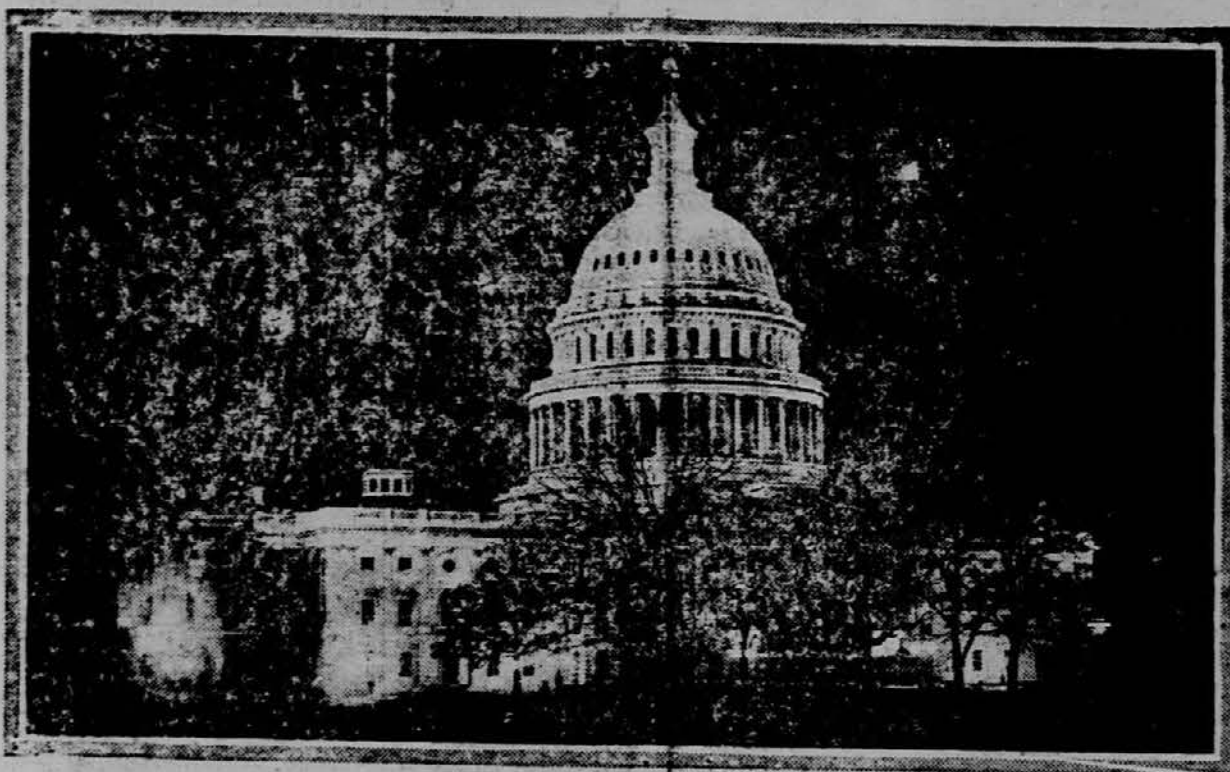
Domneva se, da hočejo sinnfeinski delegati obvestiti De Valero o zadnjih pogovorih s člani angleškega kabineta, katerim so baje povedali, da ne morejo sprejeti nobenega načrta za uravnavo, na temelju katerega bi morali pri-seči zvestobo kroni.

V zvezi s tem je postalo znano, preteklega večera definitivno tako, da ni dobil Lloyd George — nasprotno prejšnjim poročilom — ob nobenem času od sinnfeinskih delegatov zagotovila, da bodo pri-segli zvestobo kroni v povračilo za to, da sprejme Ulster vseirski parlament.

Belfast, Irska, 26. nov. — Pričakovati je, da bodo došle sem-kaj precejšnje sile čet in posebne policije, da pomagajo zatreti nemire, ki so divjali tukaj z majhnimi presledki tekom zadnjih pet dni.

Seznam mrtvih iz zbiruha nemirov pa do četrtka zvečer je obsegal 24 imen.

BOJAKI NAROČUJE SE NA "GLAS NARODA" NAJ-VEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

Na čast delegatom, ki so se zbrali na konferenci v Washingtonu, je vsak večer Kapitol v Washingtonu, D. C., razsvetljen.

ODGOVOR NEMŠKEGA ŽURNALISTA BRIANDU

Urednik pravi, da se je duh agresivnosti in militarizma, preselil iz Berlina v Pariz.

New York, N. Y. 27. novembra. — Navplivnejši tukajšnji list — "New York Times" priobčuje uredniški članek, ki bo izšel v newyorškem nemškem dnevniku "New Yorker Staats Zeitung", in ki se nanaša na politiko francoskega ministrskega predsednika Brianda. Članek je spisal priznani nemško-ameriški žurnalista in glavni urednik omenjenega nemškega dnevnika, Bernard H. Ridder.

Ridder izvaja:

Kot reprezentativni govornik Francije slikate vi Nemčijo kot nekakega Frankensteinov verigah, ki komaj čaka prilike, da udari z novo ofenzivo preko Evrope. Mi vam dajemo kredit, ako sami res verujete v istinitost svojih besed. Ali vsi drugi veliki narodi sveta so prepričani, da je Nemčija totalno razorožena ter da je njena iskrena želja, da se svobodno razvije v miroljubni demokraciji velike familije narodov. Cesarstva nemška vlada spada v nečastno preteklost. Francija je osamljena v svojem neupravičenem strahu, in kmalu bo tudi osamljena v svojih ambicijah.

Kar je delala in storila cesarska nemška vlada za Nemčijo od večeraj, to delate vi za Francijo od danes. Vi dvrite po poti prepada, veselite se te kratke ure zmagovalstva in veselja, kateri bodo povzročili generacijske mizerije in degradacije. Celih tisoč let je vladal v Nemčiji in Franciji duh militarizma. Politika, na katero gradite vi svoje upe, se je izjavila v vseh slučajih, pod velikim Napoleonom, — zatem pod manjšim Napoleonom in za njim pod Viljemom Drugim.

Če bo mir sveta zopet vzrujan vsled francoske intransigence, boste stali vi izolirani, osamljeni in brez prijateljev v vam sovražnem svetu. Nobena armada in če še tako silna, ne bo zadostovala, da vas reši prepada, ako ne ustavite svojega koraka na poti, ki je upropastila cesarsko nemško vlado. V zadnjem desetletju se je pojavila v svetovni politiki nova sila. To je sila javnega mnenja; in te sile diplomati ne vidijo ali nečejo videti. Ameriško ljudstvo je pazno prisluškovalo vašemu govoru, toda rožljanje vaših mečev je oglušilo vaš glas.

Ono, proti čemer se je Amerika borila v zadnji svetovni vojni, je bil duh agresije, ki je bil strmoglavljen v Berlinu, a je sedaj zasedel svoj tron v Parizu. Mi se nismo borili za Francijo, temveč za velik ideal — za domotrufalno demokracijo — in naši vojniki so poginili zaman, če ima najti imperijalizem in milita-

PRINC HIROHITO POSTAL REGENT

Japonski prestolonaslednik je prevzel vladarske posle, ker je mikado nesposoben za vladanje.

Tokio, Japonska, 26. nov. — Prestolonaslednik, princ Hirohito, je bil imenovan regentom Japonske. Imenovanje prince Hirohita na mesto japonskega regenta je sledilo poročilu, ki so krožila že eno leto in v katerih se je glasilo, da je cesar Josihito slabega zdravlja. V nekem poročilu, ki je prišlo v Honolulu, Hawaii, meseca maja, se je glasilo, da je mikado duševno in telesno propadel.

V pričetku preteklega meseca je krožila v Tokiju vest, da je mikado umrl, in ko je cesarska družina zanimala to vest, je obenem izjavila, da je mikado tako bolan, da ne bo najbrž nikdar več okrevaval.

Prestolonaslednik Hirohito je bil rojen dne 29. aprila 1901 ter imenovan prestolonaslednikom leta 1912, ko je postal njegov oče mikado po smrti cesarja Mutsohito ter je bil formalno posvečen kot kronprinca leta 1916. Princ Miči, kot ga imenujejo doma, je infanterijski major v japonski armadi ter poročnik v mornarici. Vedno se je zelo zanimal za zgodovino in zemljepisje in od l. 1919 naprej, ko je postal polnoleten, se je vdeleževal svetovne cesarske družine ter zavzemal svoje mesto v gospodski zbornici japonskega parlamenta.

Glasi se, da je opazujočega duha, dobrega spomina in da ga navdaja želja razširiti ter poglobiti svoje znanje.

Meseca maja preteklega leta je postal bolezen mikada tako resna, da je prepustil princu Miči prihode svojih vladarskih dolžnosti, in princ je sprejemal inozemske diplomate pri važnih državnih poslih. Spomladi tekočega leta je opustil mikado starodavno japonsko tradicijo ter poslal svojega naslednika na potovanje v inozemstvo.

VELIK POŽAR V AVGUSTA, GA.

Augusta, Ga., 26. novembra. — Blok in pol v sruču trgovskega okraja tukajšnjega mesta je bil uničen vsled požara, ki je izbruhnil danes zjutraj. Povzročeno škodo se ceni na dva milijona dolarjev.

Požar je izbruhnil krog druge ure zjutraj ter je bil pod kontrolo šele takrat, ko je napočilo jutro. Na lice mesta so bile pozvane požarne brambe iz številnih mest.

rizem novo zavetišče pod prapori Francije.

BRIAND ODPOTOVAL PROTI DOMU

Pred svojim odhodom iz Amerike je rekel, da si želi Francija miru z Nemčijo.

Aristide Briand, francoski ministriški predsednik, je odpotoval proti domu, potem ko je završil svoj posel na razoroževalni konferenci v Washingtonu. Ostal pa bo v stiku z dogodki v Washingtonu s pomočjo brezličnega brzojava na velikem parniku Paris, s katerim je odpotoval iz New Yorka zadnji petek.

Briand je došel iz Washingtona v New York, kjer je dobil od dveh vsenčilih naslov častnega doktorja prava. Vdeležil se je tudi nekega banketa, tekom katerega je svaril pred razoroženjem Francije, kajti po njegovem mnenju bi pomenjalo to skušnjava za stare militariste in imperijaliste v Nemčiji, ki bi skušali pričeiti z novo vojno.

Tekom svojega nagovora je rekel:

Ko je prišla Francija v Washington, je hotela pokazati svoj sklep, da dela v prilog miru in da dela z isto gorečnostjo, s katero se je zavzela za stvar zmage.

Prišel sem, da vam povem, da bi Francija ne bila verna svoji dolžnosti, če bi ne ostala verna vašim idealom miru, potem ko je bila zmagovalna pred vsem vsled vsega sodelovanja.

Če bi potem, ko je bila rešena iz nevarnosti, Francija le za en trenutek mislila na to, da uporabi svojo moč in svoje orožene sile za to, da ustvari v Evropi isti vojaški imperijalizem, vsled katerega je trpela skozi petdeset let, potem bi ne bila Francija vredna vaše pomoči.

Ne bila bi upravičena do krdivih svojih mladih moči, ki so prišli, da prelivajo svojo kri z našimi mladimi močmi vred in med katerimi jih je bilo dosti, ki spé sedaj svoje večno spanje v zemlji Francije. Če bi bila to Francija, bi ne bilo sedaj mene tukaj, da govorim v njenem imenu.

Povedal sem vam gospodim in povedal sem tudi v Washingtonu in z veseljem ponavljam to tukaj, da ne boste nikdar videli, da bi Francija naščuvala kak drugi narod, naj započne nadaljno vojno. Francija ima armado. Če ima armado, jo ima, ker jo mora imeti, da brani svoje življenje, svojo neodvisnost, svojo prostost in dostojanstvo.

Francija ima armado, ki je pripravljena služiti stvari sveta ter varovati slednjega pred neredom in anarhijo in naj se pojavi v tej ali oni obliki. Le spomnite se, kaj se je zgodilo pred par meseci. Vprizorjen je bil naval iz daljne iztočne Evrope proti Poljski.

Meja je stala trdno, kljub

HARDINGOV NAČRT IN EVROPSKE DRŽAVE

SIMONDS VIDI POVRATEK K PARIŠKI IDEJI V PREDLOGU, NAJ SE PRETVORI KONFERENCO V SVETOVNO ZVEZO. KONFERENCA SE NOČE VMEŠAVATI V EVROPSKE ZADEVE. — RUSIJA NI POVAJLJENA.

Poroča Frank H. Simonds.

Washington, D. C., 26. nov. — Dve dejstvi obvladata zgodovino druge redne konference v Washingtonu. To sta spopad med Anglijo in Francijo, ki ni bil nepričakovan ter komentar predsednika Hardinga glede možnosti razširjenja ciljev konference same. To je dejanski najbolj presenetljiv posamezna okoliščina izza otvorilnega govora ameriškega državnega tajnika Hughesa.

Kar se tiče angleško-francoskega spora, so stvari dovolj znane ter jih je lahko opustiti, vsaj z ameriškega stališča. Na drugi strani pa bo mogoče presenetljivi predlog predsednika Hardinga dovel do revizije vseh oen, tako glede časa kot glede uspehov, v kolikor pride v poštev konference.

Med zadnjim predlogom predsednika Hardinga ter otvorilnim govorom držav. tajnika Hughesa je očividno zelo velika razlika. Na temelju predlogov tajnika Hughesa se je pečala konference s predmetom omejitve oroževanja in domnevalo se je, da bo ob Božiču to delo končano in da se bodo delegati razpršili na vse strani.

Kot so stvari sedaj, pa je dobi tla v zvezi za domnevanje, da bo dobila ta konference značaj one, ki se je vršila v Parizu in da se bo vsled tega spravilo na površje številna vprašanja, tikačjo se Evrope. Ena najbolj neposredno ljudem na drugi strani Poljske, ki so klicali Ruse, naj se jim pridružijo.

Le pomislite, gospodje, kaj bi se zgodilo, če bi ta meja ne ostala trdna. Le pomislite, kaj bi se zgodilo v Evropi, ki je bila že itak v stanju anarhije.

Francoska armada je bila tam, — jaz ne pravim, da se je francoska armada borila, — a be in prodajalne, ki so odprle svoja vrata, so napadli "civilizirani" Tržačani z ročnimi granatami.

Več oseb je bilo ranjenih.

nih možnosti je, da bo našel angleški ministr. predsednik Lloyd George vendar toliko časa, da pride semkaj ter zavzame na konferenci stališče, katero ima na sreč.

Predlog predsednika Hardinga prihaja kot veliko presenečenje. Otvorja namreč obzorja, ki so veliko bolj obširna kot se jih je izprva nameravalo premostriti in mogoče bodo potekali številni dnevi, predno homo lahko določi, kaj vse bo prišlo na vrsto na tem mednarodnem zborovanju, koje-ga važnosti ni nikakor podcenjevati.

Do sedanjega trenutka se je konference v Washingtonu privila vsakemu poskusu, da se vmešava v evropske zadeve. Uspešno se je upirala številnim, francoskim in italijanskim poskusom, da se zainteresirajo Združene države v evropske zadeve. Posledica tega je bilo globoko razočaranje za vsakega Evropejca, čeprav je našlo to razočaranje le malo izraza v časopisju, tako doma kot v inozemstvu. Razventega pa niso hotele Združene države prevzeti nikakega vodstva z ozirom na Azijo, kajti kaj takega bi ne pomenjalo nič drugega kot prevzete odgovornosti.

Sedaj pa se je stvar popolnoma zasukala. Pričakovati je, da bo prišel semkaj Lloyd George in da bo tudi Nemčija naprosila Združene države, naj posredujejo med njo in njenimi premagalc. Z izjemo Rusije, katero izpušča predsednik Harding namenoma, ni nobenega naroda v Evropi, ki ni bil povabljen.

BOMBŽ POKAJO V TRSTU.

Trst, Italija, (zaenkrat), 23. novembra. — V različnih delih mesta so eksplodirale danes bombe in prodajalne, ki so odprle svoja vrata, so napadli "civilizirani" Tržačani z ročnimi granatami.

Več oseb je bilo ranjenih.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah, lirah in avstrijskih kronah

se potem naše banko izvršujejo po zlati ceni, samostojno in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledenče:

Jugoslavija:			
Razporedila na zadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.			
300 kron	\$ 1.20	1,000 kron	\$ 3.90
400 kron	\$ 1.60	5,000 kron	\$19.00
500 kron	\$ 2.00	10,000 kron	\$37.00

Glasom naredbe ministrstva za pošte in brzojav v Jugoslaviji je sedaj mogoče tam nakazovati zneske potom pošte edinele v dinarjih; za vsake štiri kroge se izplačata en dinar; razmerje med dinarjem in krono ostane toraj neizpremenjeno.

Italija in nasosedno ozemlje:

Razporedila na zadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.			
50 lir	\$ 2.60	500 lir	\$23.00
100 lir	\$ 4.70	1,000 lir	\$44.00
300 lir	\$13.50		

Nemška Avstrija:

Razporedila na zadnje pošte in izplačuje "Austrijsche Bank" na Dunaju.			
1,000 nem.-avstr. kron \$ 0.95	10,000 nem.-avstr. kron \$ 6.00		
5,000 nem.-avstr. kron \$ 3.50	50,000 nem.-avstr. kron \$25.00		

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsapr. Mi računamo po ceni istega dne kot nam pošlani denar dope v roke.

Kot generalni zastopnik "Jadranske bank" in njenih podružnic imamo za najamne izvanredne ugodne pogoje, ki bodo velike koristi za vas, ki se ne boste mogli poizkušati naše bank.

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Money Order, ali pa po New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York
(Advertisement)

Pridigarjeva hči.

Kriminalna povest. Spisal Julian Hawthorne

(Nadaljevanje.)

"O, celo jako prijetnega! Če trpetore je najina poroka in v soboto odpluje najin parnik v Liverpool, imava torej pred najinim odhodom še en dan na razpolago. Ali ste že bili kdaj v Richmondu?"

"Ne, še nikoli", je odvrnila deklica in že se ji je jasnil obraz v pričakovanju zabave.

"Tam stoji zala hišica ob reki in v biveju leži čoln. Popoldne, potem ko ste postali kneginja, poročeva mami, adijo in se popeljeva čisto sama tjakaj. Ko pride večerni hlad, se vsedeja v čoln in bova veslarila po reki. Odtam odplujeva naslednji dan v Liverpool in odplujeva v Ameriko. Ali vam je všeč tako?"

"O zelo!"

Italjan je globoko zajel sape. "Tam poročeva Anglijo zbogom. Ali ljubite Anglijo, signorina?"

"O da, saj veste, kako malo časa sem šele tukaj."

"Dobro je, da se še niste udomačili v Londonu, ko ga morava zopet zapustiti. Kar se mene tiče — umaknil je za hip in njegove črne oči so žarele v njen dvignjeni obraz. — "Vzameva tedaj slovo od mamičice." Zadušil je glas in skoro šepetajo je dodal: "Slovo za vekomaj..."

Čutil sem se pozneje večkrat, kaj je napotilo Saronija k temu izletu v Richmond. Brezdvomno je hotel videti še enkrat Albertino Moore; a iz katerega vzroka si je izbral ravno svoj porečni dan, da se poslovijo od nje in povrh še s svojo mlado, baš poročno ženo kakor pričo tega prizora? Ali je hotel doseči nekako spravo med ženskama? To je bilo pač neverjetno...

Jaz morem do današnje ure zgolj domnevati, kaj se je moralo goditi tistega četrtka zvečer v Saronijevi duši, ko je s svojo mlado ženo sedel v čoln in zaveslal dol po reki. Samo o eni točki sem prepričan, namreč, da naslednje srčice kneginje Saroni najmanj ne slutilo, kaj pride... Ona je s polno dušo uživala ljubko pokrajino, šumenje v večerni zarji se lesketajoče reke in sladko-prijetno razburjenost prvega začetka novega nepoznanega življenja. Ne verujem, da je sploh kaj vedela o kaki Albertini Moore, še veliko manj pa, da bi nameravala proti njej kaj hudega. Ona ni imela globoke naravi, a bila je dobrodušna, lahko jo je bilo zadovoljiti in bila je absolutno nezmožna sovražit koga.

Kar se je torej tisti dan dogodilo, v kolikor smo takrat zvedeli, je bilo kaj enostavno in je brž povedano. Knez in kneginja sta ob šestih popoldne v hiši ob reki obdajala (servirali so jima iz sosednjega hotela); ker sta nameravala ostati v vili samo eno noč, ni sta vzela s seboj nobenega služabnika. Ob pol osmih sta šla na breg in stopila v čoln.

Vila je ležala v bližini starega kamnitega mostu; ob kaki osmi uri je videlo več oseb pluti čoln pod mostom skozi proti železniškemu mostu, potem jim je za ovinkom reke izginil izpred oči. Knez je veslal in kneginja je kramarila. Od tega časa ju niso videli več; a neki policist je izpovedal, da je ob trideset na enajst videl razsvetljena salonska okna vile in takoj nato kneginjo Saroni, ki da je zadregla zagrinjala.

Naslednje jutro se je mladi par odpeljal na postajo, sedel v rezerviran kupé in došel v London. Iz Londona sta odpotovala po svojem načrtu še isti večer v Liverpool, se vkrcala na parobrod in dospela na tork naslednjega tedna v New York. Tako so se vrstili dogodki, a vmes se je dogodilo nekaj strašnega.

Kajti ravnosti četrtke, ko je novoporočeni par plul v čolnu dol po reki, je kruta smrt pokončala mlado človeško življenje, in sicer čisto blizu kraja, mimo katerega se je moral pripeljati čoln. Dali je to smrt povzročil samomor in dala sta bila knez in kneginja takrat priča tega dogodka, to so bila vprašanja, ki so v tistem času zanimala mamičice in o katerih se je govorilo še dolgo potem po londonskih salonih.

V.

Ako se prav spominjam, je bilo naslednjega jutra, da sem, prebita se kaj, gospod sodnik?"

Vtihatapljanje pijače preko mehiške meje.

Posebno poročilo newyorškemu "Heraldu"

Prav do zadnjega dela meseca septembra je bila reka Rio Grande barometer za vtihatapljanje žganja in za usodopolne spopade med prohibicijskimi agenti ter tihotapeci. Kadar je bila voda visoka, se je obseg tihotapstva in spopadov med uradniki in tihotapeci zmanjšal. Kadar pa je bila voda v reki nizka, se je povečal.

Sedanje prekinjenje kampanje pa ni povzročilo vodovje Rio Granda. Uradniki so opustili vse napore ter pravijo: — kaj koristi? — Izmed stotin tihotapev, katere so vjeli uradniki, jih je bilo le malo obsojenih in še ti so dobili skrajno lahke kazni, in vsi oni, katere so stavili pred poroto, ker so umorili prohibicijske uradnike, so bili oproščeni.

Tekom preteklega leta je bilo več kot šestdeset ljudi ubitih ali ranjenih v bitkah proti tihotapecem na meji, ki je dolga 1500 milj in pet izmed ubitih je obstajalo iz ameriških uradnikov, štirih zveznih agentov in enega policijskega kapitana. Nadaljni uradniki pa so bili resno ranjeni.

Na nobenem drugem mestu ob mejah Združenih držav ni bil boj med tihotapeci in butlegarji na eni strani ter prohibicijskimi uradniki na drugi strani tako smrtonosen, tako srdit in slikovit kot ravno v okraju El Paso. Ko je armada Ville oblegala Juarez, se je izmenjalo manj strelcev in manj ljudi je padlo kot v tej vojni za pijačo in proti njej. "Otok" v bližini El Paso, je bil tihotapski glavni stan, pravec Verdun, katerega ni bilo mogoče zavzeti.

Vsako ameriško mesto ob meji je mokro, a najbolj moker med vsemi je El Paso. Prebivalci El Paso odhajajo vsak dan v Juarez na mehiški strani, kjer je na ducate salonov, ki jim jemajo dobavo žganja, vina, piva, meskala in drugih pijač na dom v El Paso in cene ni treba plačati vnaprej, temveč šele ob času dostavitve. — Brivnice, prodajalne z mehkiimi pijačami, stojnice taksikabov, — povsod je mogoče dobiti pijačo, katero si poželi človek. To pa je le trgovina na drobno. Veliko večjo trgovino vrše vsak dan prodajalci na debelo, ki pošiljajo mokro Llago po celem Texasu in od tam naprej proti iztoku in severu v valui, ki dospe prav do New Yorka.

Dne 21. marca sta bila neki Wood in Beckett, zvezna prohibicijska agenta, ustreljena na rečni nekega Shermana, kamor sta prišla iskat pijačo, kajti prohibicijski urad je dobil obvestilo, da se je na tej reči spravilo 21 zabojev žganja. Sherman, njegovi trije sinovi in neki uslužbenec na reči so bili aretirani. Najprej sta pristala pred poroto oče in uslužbenec ter bila oproščena. Sinovi so prišli pred poroto v Midland, istočno od tu, ter bili tudi oproščeni. — Ta obravnava se je vršila v septembru, nakar so prohibicijski uradniki izgubili ves pogum ter javno govorili: — Kaj koristi vse?!

Od onega časa naprej se ni vzdrževalo nikakih pogonov na tople tihotapev. Pri obravnavi v El Paso je bilo treba zaslišati — več kot 500 meščanov, predno je bilo mogoče sestaviti poroto, — kajti večina je prosila, naj se jih oprosti, ker so v svojem sreču proti prohibiciji. Zvezni agenti najvajo sedaj to v dokaz, da se bore tako proti občinstvu kot proti butlegarjem in da občinstvo javno podpira butlegarje.

Ceni se, da se upravi vsak dan preko mehiške meje v Texas pijače v vrednosti dvestotisoč dolarjev, seveda po butlegarskih cenah in da dobe tihotapeci največje del teh svot. Žganje, katero je mogoče kupiti v Juarezu za \$40 zaboj, se proda na ameriški strani za \$75 zaboj in na drobne se prodaja kvarte po \$15 do \$20. Razlika v ceni je tako velika, da so tihotapeci pripravljeni izpostaviti se katerikoli riziku. Ta velikanski dobiček pa je tudi napotil Amerikance, da so se postavili na čelo velikih tihotapskih organizacij. Ta premija na žganje je imela za posledico smrt petih prohibicijskih agentov, brez oziroma na število onih, ki so padli v armadi tihotapev.

V nekem avtonobilu, ki je prišel iz Mehike, so našli carinski uradniki 648 kvartov žganja in 120 kvartov džina v skupni vrednosti \$20.000. Mnogoča zaplenjena pijača pa je zelo majhna v primeri z množino one, ki pride neovirano preko meje. V zveznem poslojnu v El Paso je 700 galon žganja, ki je bilo zaplenjeno tekom pogonov in uradniki izjavljajo, da je to le ena kapljica v primeri z množino žganja, katero se je spravilo preko meje v zadnjih dvanajstih mesecih.

Število mož, katere se je spravilo pred sodišče kot butlegarje, čeprav veliko, ni vendar nikak znak obsega te nedovoljene trgovine kajti uradniki zasadijo približno le pet odstotkov onih, ki se pečajo s tem dobičkonosnim poslom. Kljub temu pa je imel pred kratkim en sam dan sodnik Smith pred seboj 42 mož, obtoženih tihotapstva opojnih pijač.

Sile butlegarjev prekašajo daleč one zveznih agentov. Dokler jih ni bilo par ubitih, je imel El Paso devet zveznih prohibicijskih agentov pod poveljstvom Shevlina, ki pa je pred kratkim resigniral. C. Perkins, načelnik priseljenškega urada v El Paso, ki sodeluje s prohibicijskim aradom, pravi, da potrebuje petdeset nadaljnjih mož, da zastraži mejo edino v El Paso okraju in nadaljnih dvesto mož za preostalo ozemlje do Arizone. Carinskih uradnikov, ki v gotovi meri tudi sodelujejo, je le deset.

Polkovnik R. Davila, poveljnik mehiških carinskih straž v Juarezu, ima 150 mož za ozemlje, ki sega od Presidio, Texax, pa do Juazeira, in ti ljudje delujejo pod postavami, ki so zelo elastične in dobivajo le po \$1.50 na dan, da prehranijo in oblečejo sebe in družino, vzdržujejo konja ter si kupujejo municijo. Vsled tega se glasi, da je mogoče te mehiške carinske stražnike kupiti z majhnimi svotami denarja. Uradniki na ameriški strani morajo vsled tega opraviti vse tozadovno delo.

Znano je o tihotapecih, da odnesejo po končani bitki z bojišča svoje mrtve in ranjene, in vsled tega se mogoče je ugibanja glede dejanskih izgub na strani tihotapev. V tekočem letu pa štejejo uradniki izgube tihotapev na petdeset, včevši mrtve in ranjene. Nekateri bolj znani slučajji, ki so se završili od prvega januarja naprej, so naslednji:

Dne 6. januarja. — Gertruda Montlana, Mehikanka, je bila težko ranjena, ko je nosila preko Rio Grande vrečo, polno žganja v steklenicah. Žensko je poslala preko reke topla tihotapev, ki je skušala ščititi žensko s streljanjem na ameriško stran. Tihotapeci so streljali, dokler je bleda ženska preko reke. Kakor hitro je dospela na breg Združenih držav, so otvorili prohibicijski agenti ogenj na tihotapec, ki so vračali ogenj iz treh različnih smeri. Več tihotapev je padlo.

"Hvala, prečastiti", je odvrnil uradnik s priklokom. Š

Stari mož je hotel zapustiti mrtašnico; pri tem sem zapazil, da je njegov korak kolebal in da je iztegnil roko, kakor bi se hotel za kaj prijeti. Mislim sem, da bo pal, in sem naglo prišlo, da je vjel. Ali omotica, ki ga je očitno bila obšla, je minula, in obrnil se je še enkrat k preiskovalnemu sodniku.

(Dalje prihodnjič).

ustaviti. Skočil je z njega, letel proti reki, ker bil ustrelen. V njegovi kari so našli šestdeset kvartov ketilje. Rena je bil še sofer, a njegov pogrebni sprevod je bil eden najdaljših, kar se jih je še kdaj videlo v El Paso, kajti udeležilo se ga je najmanj sto avtomobilov, polnih možkih in žensk. Prohibicijski uradniki navajajo ta dogodek v dokaz, na kateri strani so simpatije občinstva.

Dne 21. marca. — S. Beckett in Arch Wood, dva splošno znana prohibicijska uradnika v Texasu, ustrelena na reči S. Shermana, v bližini El Paso, oba preskrbljena s preiskovalnimi povlji. Prišla sta, da preiščeta rečo ter doženeta, če je na njej res skrita pijača. Nahajala sta se v spremstvu dveh nadaljnjih uradnikov. Le en strel je bil oddan od strani uradnikov in preživela sta pri obravnavi pričala, da je — Sherman prvi streljal.

Dne 14. junija. — Harry Phoenix, policijski kapitan v El Paso, ustrelen od nekega Mehikanca, katerega je izpraševal glede pijače.

Ta seznan ni popolen ter ne omenja številnih spopadov, ki so se završili med prohibicijskimi agenti ter tihotapeci. Prišlo je do šeststih bitk, a dokler niso bile izgube resne ter se ni zajelo dosti prepovedane pijače, so oblasti zaznavale te dogodke le kakor vsakdanjo rutino.

Nedolgo pred tem, ko je bil ubit, je imel Beckett v družbi nekega drugega uradnika oster spopad s tihotapeci, tekom katerega je bil avtomobil Becketta več kot dvanajskrat preljudnjen od krogele. Uradnika pa sta nadaljevala z bojem, dokler niso tihotapeci zapustili svoje kare, v kateri sta našla 5 galon ilkohola, 105 kvartov žganja in 40 kvartov druge pijače.

Wood, Beckett in Walker so predstavljali trojico, katero so imeli tihotapeci že dolgo časa na piki, kajti ti trije možje niso poznali strahu ter so vjeli več tihotapev ter zaplenili večje množine pijače kot katerikoli drugi agent v službi. V teku treh tednov je Wood zaplenil tisoč kvartov pijače ter enajsttisoč zrn narkotičnih sredstev, poleg tega pa še pet tihotapskih avtomobilov. — Delal je preveliko škodo dobičkom tihotapev in njegova smrt ni vsled tega povzročila nikakega presenečenja.

"Otok", znan kot paradiz tihotapev, na katerem je prišlo do tako številnih spopadov med agenti in njimi, je ozemlje, ki vsebuje približno 500 akrov, 20 milj izven El Paso ter na mehiškem ozemlju. Leta 1898 so izkopal Združene države kanal, da izpreme vijugasti tok reke ter preprečijo povodnji. Na ta način je nastal ta otok. Struga reke je predstavljala mejo in koso zemlje očitno na ameriški strani, je ostal last Mehike in takozvana "no mans" država. Mehikanci so nočindan zaposleni z bledenjem preko reke, kadar je nizka ter prinašajo na otok pijačo, katero spravijo v zakope ali pa adobe-hise. (Adobe je na solnen posušena ilovica, iz katere se gradi nato hiše). Te zakope spravljajo skupaj, da zadostijo naročilom žejnega ameriškega občinstva.

Hočemo navesti le še nekaj podrobnosti iz slučaja Sherman. — W. C. Gwin, livši prohibicijski uradnik, ki je spremljal Walkerja in Becketta, je pričal pri obravnavi, da je oče prvi streljal, a slednji je to zanikal ter izjavil, da je streljal le v samooobrambi. Dva pogrebnika v El Paso sta pričala, da je bil Walker ustrelen v tilnik. Shermanovi sinovi, ki so bili istotako cproščeni, so John, Neil in Allen. Več kot sto lukenj, napravljenih od krogele, se je našlo v kokušnjaku, krog katerega je divjal boj. Gwin je tudi pričal, da je čul reči očeta, ko mu je sin povedal, da so agenti v kokušnjaku: — Dajmo jih prekaditi.

Tihotapstvo je predstavljalo reden in organiziran posel v El Paso in ob meji zadnjih deset let. Predno so postale Združene države suhe, so isti ljudje, ki sedaj kupčujejo s pijačo, prodajali pristaem Ville in drugim mehiškim ustajem in upornikom orožje in municijo in sicer s prav tako velikim dobičkom, kot ga imajo sedaj od pijače. To je ista stara — ganga in o tem nam pričajo sodnijski zapiski.

Tihotapeci, ki so prej dobro živeli od vtihatapljanja kokaina, heroína in drugih omanljivih sredstev z Združene države, so

Klasični in jugoslovanski humanizem.

Profesor dr. I. Samsa.

Če kje, moramo pri vprašanjih, ki zadevajo reformo jugoslovanske šole, biti odkritosrčni in da povemo vsak svoje misli brez strahu in postranskih namenov. To povdarjam zato, ker imam vtis, da je "jugoslovanski humanizem" nekak političen slogan, ki naj najde v gotovih krogih prijeten odmev. Tudi mi smo za pravi jugoslovanski humanizem, a smo mnenja, da jugoslovanskega humanizma ni brez klasičnega. Ali mar Francozi, Italijani, Angleži, Nemci nimajo svojega humanizma? Naši bratje Srbi so junaki naroda, občudujemo jih in smo ponosni nanje; toda, ali to že zadostja za jugoslovanski humanizem? Ali res ne potrebujemo nič več vsega tega, kar nam je bilo sedaj potrebno za umevanje sedanje kulture, poezije, umetnosti, znanstva itd.? Ali smo res samo čas zapravljali, ko smo razlagali prvaka vseh pesnikov Homerja, ko smo kazali na visoko etično pojmovanje človeškega življenja pri grških tragikih, pri Ajshilu, Sofoklu? Ko smo v zadnjih dveh letih na naši gimnaziji vprizorili Ajshilovo "Orestijo" in Sofoklejevega "Kralja Ojdi-pu" so bili navdušeni Jugoslovani navzoči, ki so rekli: —Škoda bi bilo humanistične gimnazije. — Kako hočete umeti ves naš čas in našo kulturo, če ne poznate grške in rimske kulture? Centralna točka človeške zgodovine je postanek in razvoj krščanstva. Kdor hoče umeti razvoj človeške zgodovine, mora poznati rezultate človeškega umskega dela pred krščanstvom, pri poganskih narodih, mora vedeti, kako je krščanstvo sprejelo, oplodilo in dvignilo vse to, kar je bilo v poganstvu splošno človeško in resnično. Ali ni etika in metafizika Sokrata, Platona, Aristotela in njihov svetovni nazor še danes ideal, ki se ga oklepajo milijoni, in uprav najboljši? Da, prav to dejstvo, da je že poganska kultura prišla sama od sebe do tega vzvišenega pojmovanja človeškega življenja, da je namen človeškemu življenju nematerialen, etičen, — prav to dejstvo, da se v tej glavni točki svetovnega naziranja poganstvo v bistvu vje-ma s krščanstvom, prav to je najsjajnejša apologija poganskega humanizma in krščanske humanitete.

Da, idealizma in humanizma, tega nam manjka, Ali potrebuje-te dokazov? Ali se ne širi okoli nas skrajni materializem? Ali ni danes vse človeštvo — z malimi izjemami — ena sama velika — "bete humaine"? In v tem času naj opustimo humanistično gimnazijo, ki kaže mladini pravo poztvovno ljubezen do domovine, vzvišeno etično pojmovanje življenja? Kaj boste vzeli v učni načrt namesto grških in latinskih klasikov? Odgovorjate: — Materinščino, moderne klasike, zgodovino, tudi to je humanizem. — Prav, je nek humanizem tudi to. A ves ta humanizem je le napol humanizem, ker ni popolnoma razumljiv brez starega humanizma. Nobenega modernega jezika, nobene moderne literature ne morete temeljito in znanstveno umeti brez znanja grške in rimske literature. Če hoče umeti pesnika, moraš priči v njegovo domovino. Kdor ne pozna tujih jezikov, ne razume svojega, je rekel Goethe. Res, da bi se dale v petem in šestem razredu začetne težave pri grščini in latinščini prej in lažje premagati nego v prvem in drugem razredu, a nasproti temu dobičku stoji veliko večja izguba.

A baš mi Jugoslovani imamo še poseben vzrok, da klasičnih študij zdaj še ne smemo opustiti. Naša kultura še ni oplojena s klasično, mi nimamo še prestav klasičnih del, nimamo še obširnih temeljnih del o klasični poeziji, o klasičnem slovstvu, umet-

se sedaj večinoma vrgli na žganje. Tihotapstvo z omanljivimi sredstvi pa se je le zmanjšalo glede obsega, a se še vedno vrši naprej. Ljudje, ki so zaprti v ječi v El Paso, so povedali oblastim, da prinašajo sedaj ljudje sami preko meje ta omanljiva sredstva, kajti veliki možje, ki so se prej pečali s to trgovino na debelo, so se posvetili v zadnjem času trgovini z opojnimi pijačami, ki prinaša večje dobičke.

Dejanski pa obstajata dva — "otoka", ki služita tihotapecem kot glavni stan. Eden teh otokov se nahaja pet milj od mesta in iz tega skladišča dobiva mesto samo svoje zaloge opojnih pijač. Na drugi otok, kjer se je vršilo toliko ostrih bojev med prohibicijskimi uradniki in tihotapeci, pa je mogoče priti po lepi cesti in na tej je videti vsak dan velike množine avtomobilov, ki vozijo proti otoku ali z njega proti mestu.

Motoristi se pripeljejo prav do meje, in nekako 200 čevljev naprej je cela vrsta salonov, kjer pijejo lahko Amerikanci vse, kar poželi njih sree. Nikakih potnih listov ni treba. Izletniki nalože-nato svoje kare s pijačami, in le redkokdaj se zgodi, da uradniki ustavijo in preiščejo kak avtomobil. Uradniki pravijo, da se ne brigajo za te ljudi, temveč le za velike tihotapece, prodajalce na debelo.

WSS WSS WSS WSS WSS

Za božične praznike.

Imamo v naši veliki zalogi vsakovrstna božična darila.

Možke in ženske prave Elgin ure, zlate prstane, verižice, privrseke, brizlete, demante, dalje prave glasne Columbia Gramofone. Vaše slovenske plošče, nemške voljake marše, polke in veliko drugih krasnih daril.

Razveselite svojega prijatelja, sina, hčerko, ženo in moža z božičnim darilom.

Pišite nam dopisnico in mi Vam bomo takoj poslali naše cenike zastoj.

Pri nas dobite kar potrebujete in blago je garantirano, cene nizke.

Hvalažno Vam se naprej priporočamo.

IVAN PAJK

Jewelry

24 Main Street

Conemaugh, Pa.

Vdova Leruž. Spisal E. Gaborian.

Prevedel za "Glas Naroda" G. P.
Francoški detektivski roman.

74

(Nadaljevanje.)

— Jaz bi jo zelo rad videl, — je rekel boječ.
— To je nemogoče, — je odvrnil stari vojak.
— Zakaj? — je zajecal grof.
— Gospod de Commarin, — je rekel stari vojak resno, — vsaj umreti jo pustite v miru.

Grof se je zganil kot zadet od nevidne roke. Njegove oči so se srečale z onimi veterana ter se takej zopet povesil, kot oči zločincev pred strogim pogledom sodnika.

— Nobena stvar ne preprečuje gospodu vstopa v sobo madame Gerdy, — se je oglašil zdravnik, ki namenoma ni hotel videti tega, kar se je pripetilo med grofom in veteranom.

— O, ničesar ne bo zapazila, — je rekel duhovnik. — Ravno kar sem skušal govoriti z njo ter jo prijel za roko. Popolnoma v nezavesti je.

— Stari vojak je globoko razmišljal.
— Vstopite, — je rekel končno proti grofu. — Mogoče je poizjela volja.

— Grof se je opotekel tako, da je skočil zdravnik naprej, da mu pomaga, a grof ga je nežno potisnil na stran.

Z njim vred sta vstopila zdravnik in duhovnik. Klara in stari vojak pa sta ostala na pragu sobe, nasproti postelji.

Grof je napravil tri ali štiri korake, a se je moral ustaviti. Želel je, a ni mogel iti naprej.

Ali more ta umirajoča ženska v resnici biti Valerija?

Svoj spomin je moral izpostaviti težki preiskunji. V teh usahljenih potezah, na tem starem in trpečem obrazu ni bilo ničesar, kar bi ga spominjalo na krasno, oboževano Valerijo njegove mladosti. On je ni poznal.

Ona pa ga je poznala, ali pravzaprav uganila, slutila njegovo navzočnost. Gnana od neke nadnaravne sile, se je dvignila ter pokazala svoja ramena ter suhe roke. Z živahno kretnjo je potisnila s svojega čela led ter vrgla nazaj svoje še vedno obilne lase, premočene od potu.

— Guy! — je vzkliknila, — Guy!

Grof se je stresel po celem životu.

Stal je bolj nepremično kot oni nesrečni ljudje, ki obstanejo, soglasno z ljudsko pravljico, nepremično na mestu, ko jih zadene strela, ki pa se zdrobe v prah, kakor hitro se jih kdo dotakne z roko.

On ni opazil tega, kar so opazili vsi drugi navzoči, — namreč izpremembe, ki se je završila v bolni ženski. Spačene poteze obraza so se ublažile. Nebeško veselje se je razširilo preko njenega lica in njene oči, udrtje vsled bolezn, so dobile izraz neizmerno nežnosti.

— Guy, — je vzkliknila z glasom, ki je bil pretresljiv vsled svoje nežnosti in sladkosti, — končno si vendar prišel. Ah, kako dolgo, moj Bog, sem čakala nate! Ne moreš si misliti, kaj sem trpela v tvoji odsotnosti. Umirala sem od žalosti, brez upanja, da te vidim še kdaj. Zadržali so te od mene. Kdo je bil to? Še vedno tvoji sorodniki? Kruti, kruti ljudje! Ali jim nisi povedal, da te ne more na celem svetu nikdo tako ljubiti kot sem te ljubila jaz? Ne, to ni bilo. Pozabila sem. Ali nisi bil jezen, ko si me zapustil? Tvoji prijatelji so te hoteli ločiti od mene. Rekli so ti, da jaz ne maram več zate. Kaj sem storila, da sem imela toliko sovražnikov? Zavidali so mi mojo srečo. Ti pa nisi vrjel zlokoobnim obrekovanjem. Zaničeval si jih, kajti ali nisi končno vendar prišel?

Bolniška strežnica, ki se je dvignila s stola, ko je videla vstopiti toliko ljudi, je na široko odprla svoje oči v začudenju.

— Jaz da bi te izdala? — je nadaljevala umirajoča ženska, očitno vsa iz sebe vsrpičo te misli. — Ali nisem bila tvoja, tvoja s vsem in dušo? Za mene si bil ti vse in ničesar ni bilo. Kar bi mogla pričakovati ali upati od kakega drugega, česar mi nisi ti že dal.

Ali nisem bila tvoja, s telesom in dušo, od prvega pričetka? Niklar se nisem obojavljala udati se ti popolnoma, kajti čutila sem, da sem bila rojena za tebe. Guy, ali moreš pozabiti to? Delala sem v neki trgovini ter sem komaj zaslužila za borno življenje. Ti si mi rekel, da si ubog dijak. Čutila sem, da si odtrguješ samemu sebi radi mene. Hotel si lepo opremiti našo majhno kočico pri St. Michael. Bila je krasna, s svežimi tapetami, katere sva pridrla sama. Kako lepo je bilo Z okna se je odpiral pogled na velika drevesa Tuilerij. Ah, oni srečni časi! Prvikrat, ko sva šla skupaj ven na deželo, neko nedeljo, si mi prinesel bolj krasno obleko kot sem kdaj sanjala o njej ter tako majhne čevljičke, da je bilo sram hoditi v njih. Ti pa si me varal, kajti nisi bil ubog študent. Nekega dne, ko sem se vračala z dela domov, sem te videla v elegantni kočiji, za katero so jehali lakajji, oblečeni v zlato livreje. Nisem mogla vrjeti svojim očem. Še istega večera pa si mi povedal resnico, da si plemenitaš in da si zelo bogat. O, dragi moj, zakaj si mi povedal to?

Ali je govorila v pameti, ali pa je bil mogoče delirij, ki ji je polagal te besede v usta?

Velike solze so tekle navzdol po nagubanih licih grofa Commarina in zdravnik in duhovnik sta se čudila vpricho tega žalostnega prizora, ko sta videla starega moža jokati kot otroka.

Ob zvoku tega imena je stari vojak zapustil stol, kojega hrbet je držal dotedaj ter se vrnal. V njegovih očeh je bilo zapaziti jezen blisk in napravljen pretečo kretnjo. Ustnice so se pričele premikati kot da hoče govoriti, a premagal se je ter se umaknil k oknu, s sklonjeno glavo.

Niti grof, niti ostali niso zapazili teh kretnj, ki pa niso ušle očem Klare.

Medtem ko je sedela Klara na svojem stolu, vsa zmehšana, je stopil grof, ki je bil tudi v zadregi, proti duhovniku ter ga vprašal s pritajenim glasom:

— Prosim vas, gospod župnik, kakšno je stanje madame Gerdy?

Zdravnik, ki je imel ostru ušesa, je čul vprašanje ter se hitro približal.

Bilo je prijetno govoriti s tako slavno osebo kot je bil grof Commarin ter se seznaniti z njim.

— Bojim se, gospod, — je rekel, — da ne bo mogla živeti še nadaljni dan.

Grof je pritiskal svojo roko na čelo, kot da je čutil tam ostro bolečino. Obotavljal se je staviti nadaljnja vprašanja.

Po kratkem, mučnem molku pa je sklenil nadaljevati:

— Ali pozna svoje prijatelje? — je vprašal.

— Ne, gospod, izza zadnjega večera pa je bilo opaziti veliko izpremembo. Bila je zelo nemirna tekom cele zadnje noči ter imela napade hudega delirija. Pred približno eno uro pa smo domnevali, da se ji bo vrnila zavest in poslali smo po duhovnika.

— Brez koristi, — se je oglašil župnik. — To je žalostno. Pamet jo je popolnoma zapustila. Uboga ženska! Poznal sem jo de-

set let ter jo obiskal skoro vsaki teden. Še nikdar nisem poznal bolj izvrstne ženske.

— Strašno mora trpeti, — je rekel zdravnik.

Skoro v istem trenutku, kot v potrdilo tšesed zdravnika, je bilo čuti pridušene krike iz sosednje saba, koje vrata so bila odprta.

— Ali ste čuli? — je vzkliknil grof, ki se je pričel tresti od nog do glave.

Klara ni ničesar razumela. Temne slutnje so ji pričele rojiti po glavi.

Zdelo se ji je, kot da jo obdaja ozračje zla. Loteval se jo je strah in pomaknila se je bližje k grofu.

(Dalje prihodnjik.)

ADVERTISEMENT.

Za Božič

je sedaj čas poslati svojcem
v staro domovino ali jugoslo-
vanske krone, dinarje, ita-
ljanske lire ali čake v ameriških dolarjih. Vse te dobite po
nizkih cenah in hitro postrežbo pri:

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York

Knjige! - Knjige!

POUČNE KNJIGE.

Slovensko angleški slovar	1.50
Angleško-slovenski in Slovensko- angleški slovar, V. J. Kubelka	1.50
Nemški abecednik	.75
Nemško angleški tolmaz	.50
Pravilo dočelnosti	.30
Slovensko-nemški slovar — (Janežič Bartol)	4.00
Angleščina brez obščila	.40
Cirilica. Navodilo za čitanje in pisanje srbskine v cirilici	.30
Oskletoza. Spisal Anton B. Jeglič	.50
Učbenik srbskine — Purgaj. Prak- tična knjiga za naše gospod- nje (Trdo vezana)	.50
Hitri računar. Priročnik velikosti Praktični računar	.50
Knjiga o lepem vedenju Urbanus, (Trdo vezano)	1.00
Mladeničev, Ant. B. Jeglič	.50
I. zvezek	.50
II. zvezek	.50
Nasveti za mlade in dem. Koristna knjiga za vsako hišo	1.00
Pravila za otroke. Dr. J. Dostojan	.45
Varnostna kuharica, za slabe in do- bre čase	1.00

RAZNE POVESTI IN ROMANI.

Jos. Jurčič, 4. sv.: Ovet in sad.	.75
Hči mestnega sodnika itd.	.75
Jos. Jurčič, 5. sv.: Sosedov sin. Sin mestnega cesarja itd.	.75
Jos. Jurčič, 6. sv.: Doktor Zober, roman. — Tugovoz, tragedija Dve sliki — Kaver Meško	.40
Hude brezdnice. Ni vse zlato, kar se se svetli itd.	.35
Patrica, povest iz irske junakne do- be	.30
Pod srebrnatim solncem, zgodovinska povest, 1. zv.	1.25
Pod srebrnatim solncem, zgodovinska povest, 2. zv.	1.25
Povest slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo, Kalan	.50
Romancija, povest	.50
Sisto e Sesto, povest iz Abrucev	.35
Sliske iz povesti, Kaver Meško	.35
Student naj be, — Naš vsakdanji kruh	.35
Vesela povesti: Za mojem, — V pustiv je sin. — Pravda med bratova	.35
Vojniški ali pogovorni in krti, povest	.35
Zvezarjeva hči. Zanimiva povest iz dežele	.40
eter Zgaga	.50
Doli s orožjem	.50
Knjige družbe Sv. Mohorja	.50
Duhovni boj (394 str.)	.50
Merija (1. zv.)	.25
Merija (2. zv.)	.30
Podoba iz narave	.30
Svetloba in senca	.30
Slov. večernice, povesti iz kra- tež čas	.20
Trojica	.30
Zgodovina slov. naroda (5. sv.)	.30
Zgodovina slov. naroda (6. sv.)	.30
Mladim srcem (2. sv.)	.30

SPISI ZA MLADINO.

Beč za mlad: zob, pesmice	.30
Dedek je pravil, pravilice	.40

MOLITVENIKI.

Skrbi za dušo:	
v usnje vezano	1.80
v platno vezano	.90
Rajski glasovi:	
v platno vezano	.90
v kost vezano	1.70
v usnje vezano	1.80
Svetla ura:	
v platno vezano	1.00
Marija varuhinja:	
v usnje vezano	1.50
Peč v nebesih:	
slata obreza, platno vezano	.90
Dz. nove Testament	.25

ZEMLJEVIDI.

Združenih držav	.25
Zemljevid Slovenije	.10
Zemljevid Evrope	.20
Velika stenska mapa	2.50
Zemljevidi: New York, Illinois, Co- lorado, Kansas, Montana, Minne- sota, Wyoming in Alaska	.25
Pennsylvania	.50
West Virginija	.40

JUDSKA KNJIZICA — POVESTI.

1. zv. Znamenje Mirih. Povest o tektiva Sherlock Holmes	.50
2. zv. Darovana. Zgodovinska po- povest iz dobe slovanskih apo- stolov	.50
3. zv. Janczi Zmagovani. Povest. — Med Plazovi, tirolska povest.	.50
4. zv. Mala prijetna povest	.45
5. zv. Zgodnja. Kmečka velika, zgodovinska povest	.70

Opomba:

Naročilec je priložil denar, bodisi
v gotovini, money order ali pošto-
namsko po 1 ali 2 cema. Če pošlje-
te gotovino, rekomandirajte plačilo.
Ne naročite knjig, katerih ni v o-
stiku. Knjige pošiljamo pošiljko
prosta.

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt St.,

New York

Predsednik češkoslovaške repub-
like o boljševizmu.

Članu uredništva praškega lista
"Prager Presse" je sporočil pred-
sednik Masaryk nekaj velezani-
mihih svojih nazorov o boljševiz-
mu. Masaryk pravi, da so boljše-
viki slični otrokom, ki se igrajo
na ulici, če bi eden od njih postal
kralj. Borba boljševizma za obsta-
nek je jasno pokazala, kaj, kak-
šni in česa zmožni so njegovi oče-
tje. Boljševizem je izrodek sve-
tovne vojne, ki je dala ruskim
marksistom priliko, da svoje ide-
ale realizirajo. Ta poizkus pa je
propadel, ker se Rusi še ne naha-
žajo na zadostni stopnji sodobne
kulture. Glavna napaka boljševiz-
ma je ta, da so s svojim hotenjem
padli v grobo prvotnost, dočim se
mora pri stvarjanju bodočega, slu-
žabnega dela delati v prvi vrsti
na to, da bo ideal tega reda na
višini socialne in historične zna-
nosti in filozofije.

Ljudi brez strehe na Nemškem.

Se preko enega milijona. V samem
Berlinu jih štejejo okrog 100.000.
Trebja je pa pripomniti, da se
Nemčija veliko bolj kot vse druge
države briga za zgradbo novih
stanovanjskih hiš. Kihlo slabo mo-
ra biti v tem oziru torej drugod!

Čehoslovaške železnice bodo elek-
trificirali.

V ta namen zgradijo veliko
vodno centralo ob Labi, kjer bodo
upotrebovali najnovejši tip tako-
zvanih Kaplanovih turbin, ki so
se zelo dobro obnesle.

ADVERTISEMENT.

NAZNANILO.

Odjemalec naznanjam, da se
dobi pri meni doma narejene in
prekajene klobase, salami, suho
slarino in želodce. Sprejemam na-
ročila za takej odposlati in tudi
za pozneje. Nizke cene. Kdor ho-
če naročiti pozneje, naj izreže ta
oglas, ker pozneje ne bom več
oglaševal.

JOSEPH FURLAN,
405 S. Ann St., Little Falls, N. Y.
(25-11-1-12)

KOLEDARJI!

Naznanjam, da imam zopet ve-
like **STENSKÉ KOLEDARJE**,
katere bom razpošiljal po naroči-
lih tukaj in v staro domovino. Ko-
ledarji so zelo veliki in vidni,
imajo 12 mesečnih pol s slikami
in so zelo primerni za družine ali
pa urade, posebno še za društve-
ne uradnike. Cena v primeri ko-
ledarja je zelo majhna, to pa za-
to, ker jih naročim po 10 tisoč
vкуп. S poštnino stane 25 centov,
bodisi tukaj ali pa v starodomo-
vino. Naročila pošljite v denarju,
money order ali pa v znakah.
Pišite na:

ANTON GRDINA

1053 E. 62. St., Cleveland, Ohio.

ZAKAJ SE STRUPITE S SLA-
BIM TOBAKOM. POSKUSITE
NAŠ IMPORTIRAN

pravi turški tobak,
boks en funt \$3.00, pol funta \$1.50
s papirjem

hercegovski mešani,
boks 1 funt \$2.00; pol funta \$1.00
s papirjem

Boks hilsnov 15c. In mašina za
delati cigarete 15c.
Z naročilom pošljite d.nar.
ADRIATIC IMPORTING CO.,
605 - 11th Avenue, New York, N. Y.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je naj-
slavnejši slovenski
zdravnik. Njegov
naslov je v Pittsburghu,
ki ima 34-letno
praktiko v zdravil-
niški in kirurški
bolnici.

Naročajoče kr-
vi zdravniški
posvet. Če imate
kakšno bolezen ali
bolezen, ki jo
ne morete ozdraviti
v domači zdravilni
bolnici, potem
naročite pri Dr. Koleru
posvet. Če imate
kakšno bolezen ali
bolezen, ki jo
ne morete ozdraviti
v domači zdravilni
bolnici, potem
naročite pri Dr. Koleru
posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.
Če imate kakšno
bolezen ali bolezen,
ki jo ne morete
ozdraviti v domači
zdravilni bolnici,
potem naročite pri
Dr. Koleru posvet.

ADVERTISEMENT.

KRETANJE PARNIKOV
Kedaj približno odplujejo iz New Yorka.

AMERICA	20	nov.	—	Bremen	MINNEKAHA	15	dec.	—	Hamburg
ADRIATIC	30	nov.	—	Cherbourg	LA SAVOIE	23	dec.	—	Havre
MONGLIA	1	dec.	—	Hamburg	ZIELAND	24	dec.	—	Cherbourg
LAPLAND	3	dec.	—	Cherbourg	ORBITA	24	dec.	—	Hamburg
CARMANIA	3	dec.	—	Cherbourg	PANHANDLE	27	dec.	—	Boulogne
PRES. WILSON	8	dec.	—	Trat	ADRIATIC	28	dec.	—	Cherbourg
LA LORRAINE	3	dec.	—	Havre	RYNDAM	29	dec.	—	Boulogne
HUBSON	3	dec.	—	Bremen	CARMANIA	31	dec.	—	Cherbourg
HOCORDAM	3	dec.	—	Boulogne	POYOMAC	31	dec.	—	Bremen
CRETIC	4	dec.	—	Genoa	LA LORRAINE	31	dec.	—	Havre
ARABIC	6	dec.	—	Genoa	OLYMPIC	31	dec.	—	Cherbourg
G. WASHINGTON	8	dec.	—	Bremen	AMERICA	3	jan.	—	Bremen
SAXONIA	8	dec.	—	Hamburg	N. AMSTERDAM	4	jan.	—	Boulogne
FINLAND	10	dec.	—	Cherbourg	LA TOURAINE	7	jan.	—	Havre
PR. KATOIKA	10	dec.	—	Bremen	ORPESA	7	jan.	—	Hamburg
OLYMPIC	10	dec.	—	Cherbourg	ARGENTINA	12	jan.	—	Trat
ROTTENDAM	10	dec.	—	Boulogne	G. WASHINGTON	17	jan.	—	Bremen
ORDUNA	10	dec.	—	Hamburg	ROCHAMBEAU	17	jan.	—	Havre
COLOMBO	10	dec.	—	Genoa	PARIS	18	jan.	—	Havre
LA TOURAINE	10	dec.	—	Havre	ORDINA	21	jan.	—	Hamburg
SAXONIA	13	dec.	—	Cherbourg	SAXONIA	21	jan.	—	Hamburg
AQUINANIA	13	dec.	—	Cherbourg	NOORDAM	21	jan.	—	Boulogne
PARIS	14	dec.	—	Havre	PRES. WILSON	23	jan.	—	Trat
CENTEN.STATE	15	dec.	—	Boulogne	LA LORRAINE	23	jan.	—	Havre
Glode cen na vozno putike in use dugo p-uasima, obratno se na tridike:									
FRANK MAKSER STATE	B/N/A			87 Cortland St.		New York			

Glede cen za vozne listke in vse druge poudarila, obrnite se na črtoke:
FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

Naznanilo.

Jugoslovanski generalni konzulat v New Yorku obvešča vse
prizadete, da je postava o taksah z dne 27. junija tega leta stopila
v veljavo 1. tega meseca.

Iza prvega oktobra so take oziroma pristojbine sledeče:

- za prošnje 40 centov;
- za priloge, tikajoče se prošnje, vsaka 10 centov;
- za izdajanje, podaljšanje ali obnovo letnega lista;
- za šest mesecev 2 dolarja;
- za eno leto 4 dolarje;
- za potno knjižico 1 dolar.